

Beleidsplan FIKS Omgevingsfonds 2026-2030

Inleiding

Voor u ligt het beleidsplan 2026-2030. Het FIKS Omgevingsfonds is sinds 2022 ‘in werking’. Het jaar 2021 is door het bestuur gebruikt voor een goede voorbereiding, doormiddel van het opstellen van een reglement en beoordelingssystematiek, zodat begin 2022 de eerste aanvraagperiode geopend kon worden.

Het vorige beleidsplan was een reflectie van die voorbereiding. Het plan bevatte vooral de regels waaraan bestuur en Adviesraad de aanvragen gingen toetsen. In de vorige periode stond het bottom-up werken centraal: laten we zien waar het gebied mee komt qua aanvragen en of we met de reglementen en beoordelingssystematiek die we hebben opgesteld tot goede keuzes kunnen komen welke projecten wel en niet te honoreren.

En de afgelopen jaren heeft die aanpak ook goed gewerkt. Er zijn in totaal 265 projecten ingediend bij het fonds en daarvan zijn er 96 (excl. vierde ronde 2025) gehonoreerd. Het bleek goed mogelijk om de ongeveer € 680.000 euro per jaar (€720.000 – overhead) weg te zetten. We hebben geen goede projecten hoeven afwijzen omdat er geen geld was en we hebben geen ‘slechte’ projecten gehonoreerd om het geld weg te kunnen zetten. Jaarlijks is de werkwijze van het bestuur en de Adviesraad geëvalueerd en dit heeft tussentijds geleid tot kleine bijstellingen in de werkwijze. Zo zijn we van 3 rondes per jaar naar 4 overgegaan, waarvan er 2 alleen voor kleine projecten bestemd zijn.

De afgelopen 2 jaar is er meer zorg ontstaan of we met de bottom-up aanpak voldoende impact kunnen maken met het fonds op de omgeving. Hoewel het geld van en voor de inwoners van de Friese IJsselmeerkust is, zien we dat grotere, complexere projecten die een blijvende verbetering van de leefbaarheid, verduurzaming en toeristische aantrekkelijkheid van het gebied kunnen bewerkstelligen, uitblijven. Denk aan projecten zoals het fietspad over de IJsselmeerdijk of bijvoorbeeld grote projecten ten aanzien van de energievoorziening van dorpen of steden.

Het bestuur heeft in 2023/2024 een project geïnitieerd rondom de verduurzaming van sportaccommodaties. Door extra middelen van het Windpark en door de coördinatie bij Sport Fryslân te beleggen, hebben we een flinke stap kunnen zetten in het verduurzamen van een aantal sportaccommodaties. Dit project heeft ons geleerd dat het aanjagen, enige mate van coördinatie en hulp bij projectvoorbereiding helpt om tot grotere en betere aanvragen te komen. In de gezamenlijke voorbereiding van dit beleidsplan door RvT, bestuur en Adviesraad is daarom besloten meer op die weg door te gaan.

We houden vast aan het principe dat aanvragen uit het gebied zelf moeten komen, maar we gaan als bestuur, in nauw overleg met de Adviesraad, een actievere rol spelen in het aanjagen en helpen coördineren van grotere projecten met meer blijvende impact in het gebied. In dit beleidsplan leggen we uit hoe we dat willen gaan doen.

Hoofdstuk 1: Omvang, doel en ambitie van het Fonds

Omvang en Inflatie

De omvang van het fonds is jaarlijks €720.380,20, gedurende 20 jaar vanaf 1 juni 2021. Dit is vastgelegd in de oprichtingsakte van het fonds. Met aftrek van de overhead is er voor projecten jaarlijks € 680.000 beschikbaar. Er zijn geen afspraken gemaakt over indexering van dit bedrag of over extra uitkeringen bij hoge winst. Dit betekent dat het fonds, door inflatie en met een looptijd van 20 jaar, jaarlijks steeds minder impact kan hebben in het gebied.

Daarom zetten we de komende jaren in op het aanjagen van grotere projecten met een blijvende impact in het gebied. Indien er zich grote projecten aandienen, die de € 680.000 die jaarlijks beschikbaar is overschrijden zal het bestuur actief in gesprek gaan met de RvT en het Windpark om te bezien welke financiële oplossingen mogelijk zijn om geld naar voren te halen.

Er wordt geen maximum gesteld aan het aantal kleinere aanvragen dat per jaar gehonoreerd kan worden. Het Fonds blijft werken met 4 aanvraagmomenten per jaar: 2 voor alle projecten en 2 extra momenten voor kleinere projecten. Zo wordt voorkomen dat aanvragen voor kleine projecten lang moeten wachten op toekenning van middelen.

Doel

Het doel van het fonds is vastgelegd in de statuten:

“De stichting heeft als doel:

het, binnen het werkveld, in de meest brede zin, ondersteunen van het verduurzamen, verbinden, verbeteren, vernieuwen en promoten van de kwaliteiten van het IJsselmeer en de IJsselmeerkust in de gemeente Súdwest Fryslân, voor natuur, bewoners, toerisme en recreatie, het aandacht geven aan cultuur en erfgoed, het verbeteren van en het leveren van een positieve bijdrage aan de regio in het algemeen, en het verrichten van al wat hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.”

Dat doel is breder dan de definitie die in de praktijk gehanteerd wordt.

Om focus aan te brengen op de additionaliteit van het fonds ten opzichte van andere fondsen kiezen we er bijvoorbeeld voor om *onderhoud en restauratie van cultuurhistorische objecten* uit te sluiten. Hoewel belangrijk voor de aantrekkelijkheid van het gebied voor de eigen inwoners en toeristen, zien wij hier onvoldoende nieuwe impulsen

voor het gebied vanuit gaan die passen bij de doelstelling van het FIKS Omgevingsfonds. Een uitzondering kan eventueel gemaakt worden voor verduurzaming van cultuurhistorische objecten die een breed maatschappelijk doel dienen.

Ook zullen wij in de komende periode strenger zijn op het honoreren van aanvragen voor evenementen. Zeker als het *jaarlijks terugkerende evenementen* betreft. Ook hier geldt dat deze evenementen zeker bijdragen aan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van het gebied van bewoners en toeristen, maar wij vinden dat er onvoldoende nieuwe impulsen voor het gebied vanuit gaan. Een uitzondering kan eventueel gemaakt worden voor nieuwe evenementen die voor de opstartfase een impuls nodig hebben.

Ambitie

De komende jaren zal het fonds zich opnieuw richten op de volgende 3 doelen:

1. Verbeteren en versterken van de kwaliteit van natuur- en leefomgeving voor, op en achter de IJsselmeerdijk;
2. Ondersteunen van de energietransitie in en verduurzaming van het gebied met een blijvend maatschappelijk effect;
3. Versterken en promoten van de aantrekkingskracht van de regio voor bewoners, toerisme en recreatie.

Wij zullen daarbij meer dan voorgaande jaren kijken naar de *blijvende impact* van projecten op het gebied en de bijdrage die het project levert aan alle inwoners in het gebied.

Wij blijven waakzaam om geen projecten te financieren die eigenlijk bij de gemeente of provincie thuishoren, maar wij zullen wel meer het gesprek aangaan met deze overheden en dorpscoördinatoren om te kijken hoe we gezamenlijk grotere projecten in het gebied mogelijk kunnen maken.

Daar waar in de vorige periode 'bottom-up' centraal stond, willen we de komende beleidsperiode als bestuur *actiever projecten aanjagen*. Of door zelf met mogelijke initiatiefnemers in gesprek te gaan of door bijvoorbeeld kwartiermakers /aanjagers /coördinatoren in te huren die kunnen helpen tot goede, grotere projectaanvragen te komen. De wens voor deze projecten moet echter wel aantoonbaar uit het gebied zelf komen.

Hoofdstuk 2: Werkveld

De middelen van het Omgevingsfonds Windpark Fryslân zijn bestemd voor het gebied van Breezanddijk tot en met Stavoren. Het gebied komt ongeveer overeen met een straal van 10 km vanaf de buitenrand van het windpark, met een uitstulping zodat ook Molkwerum en Stavoren binnen het gebied vallen.

Om misverstanden te voorkomen is in het fondsreglement een combinatie van plaatsnaam en postcode opgenomen om aan te geven tot waar het werkingsgebied zich uitstrekt. Aanvragers kunnen wel buiten het betreffende gebied hun woon- of werkadres hebben. De initiatieven moeten echter binnen het gebied worden gerealiseerd. Van belang daarbij is het (aantonen van) draagvlak onder de lokale gemeenschap.

Wij zien geen reden om het werkingsgebied van het fonds in deze beleidsperiode te wijzigen.

Hoofdstuk 3: Communicatie

Naamsbekendheid

De eerste jaren is de communicatie van het Fonds gericht geweest op het creëren van bekendheid bij de bevolking en organisaties in het gebied over het bestaan van het Omgevingsfonds en het stimuleren van aanvragen uit het Fonds.

In de komende beleidsperiode zetten we in op het onderhouden van de naamsbekendheid van het fonds om zo de toestroom van goede projecten te waarborgen. Dit doen we vooral door ook bij de gehonoreerde projecten te vragen het fonds te vermelden als (mede)financier.

Informatiebijeenkomsten

Door de hoeveelheid aanvragen die er uit eigenlijk alle dorpen en steden in het werkgebied binnenkomen, hebben we de indruk dat er voldoende bekendheid is in het gebied dat het Fonds er is en waarvoor het Fonds er is. In 2025 zijn er informatiebijeenkomsten georganiseerd in het gebied waarin het bestuur een toelichting heeft gegeven over de ervaringen met het Fonds in de eerste jaren. Welk type projecten wel en niet gehonoreerd konden worden en om welke redenen. Deze informatiebijeenkomsten werden relatief goed bezocht en werden gewaardeerd door de aanwezigen. Deze willen we dus in de komende beleidsperiode ook blijven organiseren.

Stakeholdermanagement

Aangezien we deze beleidsperiode willen inzetten op grotere projecten met meer blijvende impact, willen we onze communicatie meer gaan richten op *aanvragers van potentieel grote projecten*. Denk aan Plaatselijk Belang, energiecoöperaties, natuur- en milieuorganisaties, musea en andere toeristische attracties.

Ook willen we vaker in gesprek met de gemeente en provincie om te bezien welke mooie plannen er zijn voor het gebied die nu wellicht niet tot ontwikkeling komen, maar waar het Omgevingsfonds een stimulerende rol kan spelen.

Ook willen we verkennen hoe we door samenwerking met andere fondsen tot meer investeringen en initiatieven in de regio kunnen komen. Denk aan fondsen op het gebied van de energietransitie en verduurzaming. Wij willen als bestuur actief de samenwerking met deze fondsen op gaan zoeken. Voor deze activiteiten gericht op stakeholdermanagement zal het fonds zich ook via LinkedIn nadrukkelijker profileren.

Hoofdstuk 4: Financiën

Grote projecten

Zoals al eerder aangegeven willen we ons deze beleidsperiode richten op grotere projecten. Indien er zich projecten aandienen die om een *andere manier van financieren* vragen, bijvoorbeeld door geld naar voren te halen, willen we hierover met het Windpark in gesprek gaan.

Maximum kleine projecten

Er wordt vooralsnog *geen maximum voor kleinere projecten* in het leven geroepen. Ook de kleinere projecten kunnen immers voor blijvende impact in het gebied zorgen en bijdragen aan de zichtbaarheid van het Fonds in het gebied.

Cofinanciering

De *cofinancieringseis*, waarbij het Fonds maximaal 75% van de projectkosten betaald, houden we in stand. We vinden het belangrijk dat aanvragers ook laten zien zelf een bijdrage te leveren (in kind via vrijwilligerswerk bijvoorbeeld) of door ook andere fondsen aan te schrijven.

Gedeeltelijke toekenningen

De afgelopen periode is ervoor gekozen om projecten of helemaal toe te wijzen of af te wijzen en geen *gedeeltelijke toekenningen* te doen. Er wordt nu gekozen om die gedeeltelijke toekenningen wel mogelijk te maken, maar wel alleen door bepaalde projectonderdelen te schrappen. Het kan dus zijn dat er bepaalde onderdelen uit het projectplan niet goedgekeurd worden, omdat zij onvoldoende bijdragen aan de doelstellingen van het Fonds. Die onderdelen uit de begroting zullen dan afgetrokken worden van het toe te kennen bedrag.

ANBI-status

De Stichting hecht aan haar ANBI-status. De vergoedingen voor het bestuur zullen daarom binnen de jaarlijks vastgestelde vrijwilligersbijdrage door de Belastingdienst blijven. Ook zal kritisch gekeken worden dat de overige kosten voor communicatie, administratie e.d. onder de grens van 10% van het jaarlijks uit te keren bedrag blijven.

Hoofdstuk 5: Governance

Samenspel RvT, bestuur en Adviesraad

De samenwerking tussen het bestuur, de Adviesraad en Raad van Toezicht is de afgelopen jaren goed tot stand gekomen. Er is een werkwijze ontstaan waarbij de Adviesraad en bestuur simultaan de projecten beoordelen en het bestuur het advies van de Adviesraad in de vergadering meeweegt bij het nemen van een uiteindelijk besluit. Indien het bestuur afwijkt van het advies van de Adviesraad neemt de voorzitter van het bestuur hierover contact op met de voorzitter van de Adviesraad om uitleg te geven. Tot nu toe is het niet nodig geweest om de Raad van Toezicht te betrekken in dit proces. Ook is door de jaren heen de beoordeling van de Adviesraad en de beoordeling van het bestuur ‘naar elkaar toegegroeid’; door uitgebreid te spreken over het waarom van positieve of negatieve adviezen is er meer duidelijkheid ontstaan over waar het Fonds wel en niet voor bedoeld.

Bestuur: aanjager van grotere projecten

In de komende beleidsperiode willen we een actievere rol spelen in het aanjagen en genereren van grote projecten in het gebied met een blijvende impact. Dat vraagt ook dat we opnieuw moeten kijken naar de rolverdeling tussen bestuur en Adviesraad ten aanzien van die taak.

De Adviesraad wil deze aanjagende rol niet spelen, aangezien zij onafhankelijk willen kunnen blijven oordelen over projecten, met name ten aanzien van het draagvlak voor projecten. De rol van het bestuur verbreedt hiermee van beoordeling van projecten ook naar stimulering van projecten. Om te voorkomen dat het bestuur te nauw betrokken raakt, heeft het de voorkeur externen in te huren voor het verkennen en project coördinatie, zoals ook bij Sport Fryslân is gebeurd. Jaarlijks zal met de Adviesraad en de Raad van Toezicht worden besproken hoe ver het bestuur in de rol van aanjager kan gaan, zonder haar onafhankelijkheid als beoordelaar te verliezen. Het is immers uiteindelijk aan het bestuur om te besluiten over de toekenning van middelen.

Aandachtspunt voor de komende beleidsperiode is ook het als Stichting kunnen inhuren van projectcoördinatoren en kwartiermakers, zonder de ANBI-status van de Stichting in gevaar te brengen.

Werving nieuwe leden van RvT, Bestuur en Adviesraad

In de komende beleidsperiode zullen alle bestuursleden die vanaf het begin betrokken zijn geweest bij het FIKS Omgevingsfonds hun bestuursperiode beëindigen, omdat zij hun twee termijnen hebben volgemaakt: eind 2025 neemt het eerste bestuurslid afscheid, in 2026

twee bestuursleden en in 2027 twee bestuursleden. Eind 2027 zal het bestuur dus volledig vernieuwd zijn.

De Adviesraad zal deze beleidsperiode ook tot een schema van aftreden moeten komen.

De Raad van Toezicht heeft reeds een schema van aftreden vastgesteld en ook hier zullen de komende jaren de zittende leden van de Raad afscheid nemen en nieuwe Raadsleden benoemen.

Hoofdstuk 6: Tot slot

Jaarlijks in november vindt er een evaluatievergadering plaats van Bestuur, Adviesraad en RvT. Die evaluatie kan aanleiding geven voor het aanpassen of updaten van dit beleidsplan.